

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Lenky Kaniové a JUDr. Zdeňka Kühna v právní věci žalobce: **O. K.**, zastoupen JUDr. Liborem Petříčkem, advokátem se sídlem Kodymova 4, Praha 5, proti žalovanému: **Finanční úřad v Novém Boru**, se sídlem B. Egermanna 245, Nový Bor, o žalobě proti nezákonnému zásahu žalovaného, spočívajícím v provedení místního šetření dne 5. 10. 2010 u V. U. v ul. G. 278, N., a o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 3. 11. 2010, čj. 37596/10/175040505796, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočky v Liberci, ze dne 29. 2. 2012, čj. 59 A 95/2010 – 97,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I.
Vymezení věci

[1] Finanční úřad v Novém Boru (dále jen „žalovaný“) zahájil u žalobce dne 17. 10. 2008 kontrolu daně z příjmů fyzických osob za zdaňovací období roků 2004, 2005, 2006 a 2007. V jejím rámci provedl dne 5. 10. 2010 místní šetření u třetí osoby (pana V. U.) v jejím rodinném domě. Rekonstrukci tohoto domu prováděl žalobce. V průběhu projednávání zprávy o daňové kontrole zpochybnil žalobce zákonnost uvedeného

místního šetření s poukazem na to, že bylo provedeno v soukromém obydlí třetí osoby, do něhož nemůže správce daně vstupovat. Žalovaný posoudil toto vyjádření žalobce jako námitku dle § 16 odst. 4 písm. d) zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, které rozhodnutím ze dne 3. 11. 2010, čj. 37596/10/175040505796, nevyhověl. Následně byly žalobci doručeny dodatečné platební výměry.

[2] Žalobce následně kvůli postupu žalovaného (provedenému místnímu šetření) podal trestní oznámení a současně se s žalobou obrátil na krajský soud. Nezákonnost místního šetření žalobce spatřoval v tom, že V. U. není daňový subjekt. Správce daně proto nemá právo provádět místní šetření v jeho obydlí. Obydlí V. U. nebylo pronajímáno, a tudíž nebylo předmětem daně. Z protokolu o místním šetření se dle žalobce ani nedá dovodit, že by V. U. se vstupem žalovaného do obydlí souhlasil. Žalobce navíc uvedl, že místnímu šetření nebyl přítomen. V žalobě se proto domáhal vydání předběžného opatření, kterým by se žalovanému přikázalo zdržet se jakýchkoli procesních úkonů až do vydání rozhodnutí státního zastupitelství o podaném trestním oznámení. Předběžným opatřením měly být dále zrušeny vydané platební výměry a zpráva o daňové kontrole. Žalobce se taktéž domáhal zrušení rozhodnutí o námitce dle § 16 odst. 4 písm. d) zákona o správě daní a poplatků a vrácení věci žalovanému k dalšímu řízení.

[3] Krajský soud ve věci rozhodoval znovu poté, co jeho první rozhodnutí bylo zrušeno rozsudkem NSS ze dne 14. 7. 2011, čj. 1 Aps 3/2011 – 72. V něm zdejší soud krajskému soudu vytkl, že žalobce řádně nevyzval k odstranění vady žaloby spočívající v její nesrozumitelnosti. Namísto toho krajský soud návrh na zahájení řízení projednal jako žalobu dle § 82 a násl. s. ř. s., aniž by tomu odpovídal petit zformulovaný stěžovatelem. Tím krajský soud zatížil své řízení vadou, která mohla mít vliv na zákonnost jeho rozhodnutí.

[4] Krajský soud tedy vyzval žalobce k upřesnění žaloby. Žalobce k tomu vysvětlil, že žaloba v jedné části, zabývající se přímo provedením místního šetření u V. U., je žalobou proti nezákonnému zásahu správního orgánu, ve druhé části pak žalobou proti rozhodnutí žalovaného ze dne 3. 11. 2010. Krajský soud následně žalobu v části směřující proti nezákonnému zásahu žalovaného zamítl, žalobu proti rozhodnutí žalovaného ze dne 3. 11. 2010 pak odmítl.

[5] Jak krajský soud uvedl, ochrana proti nezákonnému zásahu postupem podle § 82 a násl. s. ř. s. je možná, pouze pokud je žalobce zásahem 1) přímo 2) zkrácen na svých právech, 3) zásah musí být nezákonný, 4) nesmí být rozhodnutím, 5) musí směřovat proti žalobci nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo a 6) musí trvat či hrozit jeho opakování. Dle soudu v daném případě došlo pouze k naplnění podmínky uvedené pod bodem 4). Dle názoru soudu se tedy nejednalo ze strany žalovaného o nezákonný zásah a žalobu v této části zamítl. Co se týče rozhodnutí žalovaného ze dne 3. 11. 2010, soud s odkazem na judikaturu NSS (rozsudek ze dne 5. 2. 2004, čj. 3 Afs 21/2003 – 63) dospěl k závěru, že nejde o rozhodnutí podle § 65 s. ř. s., přezkoumatelné ve správním soudnictví. Soud proto žalobu v této části odmítl podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

II.
Shrnutí argumentů uvedených v kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[6] Proti rozsudku krajského soudu podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas kasační stížnost. V ní uvedl, že ji podává z důvodů vymezených v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Stěžovatel ve své stížnosti odkazuje na čl. 12 Listiny základních práv a svobod, zaručující nedotknutelnost obydlí. Zásah do tohoto práva může být povolen jen za výjimečných okolností. V případě, že je obydlí užíváno pro podnikání nebo provozování jiné hospodářské činnosti, je zásah možný též pokud je to nezbytné pro plnění úkolů veřejné správy. Obydlí V. U. však pro podnikání nebo provozování jiné hospodářské činnosti používáno nebylo. Stěžovatel dále poukazuje na skutečnost, že V. U. udělil souhlas s místním šetřením na základě nesprávného poučení, a takový souhlas tedy nelze považovat za relevantní. Stěžovatel je přesvědčen, že zákon o správě daní a poplatků neposkytuje zákonnou oporu k provádění úředních úkonů u třetí osoby v obydlí, které není používáno v souvislosti s podnikáním. Podobné oprávnění se nedá vyvodit ani z nově přijatého zákona č. 280/2009 Sb. (daňový řád). Postupem žalovaného byla založena absolutní nezpůsobilost jakýchkoli důkazů, které byly v rámci místního šetření získány. Jelikož tyto důkazy byly v tomto případě použity, je řízení zatíženo zásadní chybou způsobilou odůvodnit zrušení všech rozhodnutí, která jsou o protiústavně získaná zjištění opřena.

[7] Žalovaný ve svém vyjádření ze dne 25. 4. 2012 odkázal na všechna předešlá rozhodnutí, která jsou obsažena ve spisové dokumentaci. Žalovaný dále uvedl, že se plně ztotožňuje s rozsudkem krajského soudu. Dle žalovaného nenachází argumentace stěžovatele oporu v zákonné úpravě ani spisové dokumentaci, a proto navrhuje, aby byla kasační stížnost zamítnuta.

III.
Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[8] Důvodnost kasační stížnosti posoudil Nejvyšší správní soud v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.), neshledal přitom vady, k nimž by musel přihlédnout i bez návrhu.

[9] Nejvyšší správní soud ve shodě se stěžovatelem vyhodnotil kasační námitky jako námitky podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tedy námitky tvrdící, že došlo k nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Jakkoliv stěžovatel formálně napadl celý rozsudek, důvody kasační stížnosti nijak nezpochybnily zákonnost výroku č. II, tedy odmítnutí žaloby proti rozhodnutí žalovaného ze dne 3. 11. 2010.

[10] Kasační stížnost není důvodná.

[11] Klíčovou otázkou, kterou se Nejvyšší správní soud musel při posouzení důvodnosti kasační stížnosti zabývat, bylo, zda lze provedené místní šetření ze dne 5. 10. 2010 považovat za nezákonný zásah, proti kterému je možná ochrana podle § 82 a násl. s. ř. s. Jak vyplývá z ustálené judikatury NSS a jak také správně uvedl krajský soud, ochrana proti nezákonnému zásahu je možná za kumulativního splnění vícero podmínek. S ohledem na změnu soudního řádu správního však není tato judikatura bez dalšího aplikovatelná.

Krajský soud totiž pominul, že od 1. 1. 2012 zní § 82 s. ř. s. takto: *Každý, kdo tvrdí, že byl přímo zkrácen na svých právech nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením (dále jen "zásah") správního orgánu, který není rozhodnutím, a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo, může se žalobou u soudu domáhat ochrany proti němu nebo určení toho, že zásah byl nezákonný.*

[12] Podle čl. II bod 1 zákona č. 303/2011 Sb., který novelizoval s účinností od 1. 1. 2012 soudní řád správní, *není-li dále stanoveno jinak, použije se zákon č. 150/2002 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, i pro řízení zahájená přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona*. Řízení před krajským soudem bylo zahájeno dne 6. 12. 2010, přezkoumávané rozhodnutí však padlo až 29. 2. 2012, tedy po nabytí účinnosti novely soudního řádu správního. Proto měl krajský soud posuzovat důvodnost žaloby podle § 82 s. ř. s. ve znění zákona č. 303/2011 Sb.

[13] Krajský soud vyšel při interpretaci § 82 s. ř. s. z konstantní judikatury NSS (rozsudek ze dne 17. 3. 2005, čj. 2 Aps 1/2005 – 65, publ. pod č. 603/2005 Sb. NSS a další), která je ovšem založena na textaci § 82 ve znění do 31. 12. 2011. Počínaje 1. 1. 2012 je proto nutno dospět k závěru, že úspěšný žalobce v řízení o ochraně před nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením správního orgánu musí být *přímo* (1. podmínka) zkrácen na *svých* právech (2. podmínka) *nezákonným* (3. podmínka) *zásahem, který není rozhodnutím* (4. podmínka), a byl *zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo* (5. podmínka). Šestou podmínku, podle níž zásah nebo jeho důsledky musel trvat nebo muselo hrozit opakování zásahu, novela vypustila. Protože však v tomto případě byla splněna jen jedna jediná podmínka důvodnosti žaloby, nemělo pochybení krajského soudu, které v rozporu s textem zákona pracovalo též s další, šestou podmínkou, žádný vliv na rozhodnutí ve věci samé.

[14] Zdejší soud souhlasí s názorem krajského soudu, že jako jediná byla splněna podmínka číslo 4 (k té také viz rozsudek NSS ze dne 20. 8. 2008, čj. 1 Aps 1/2008 – 59, kde zdejší soud vyjádřil názor, že místní šetření je způsobilé zasahovat do práv osob, *u nichž je prováděno*, pročež může představovat zásah dle § 82 s. ř. s.).

[15] Nejvyšší správní soud považuje za nezbytné zdůraznit, že místní šetření provedené u třetí osoby z podstaty věci nemůže představovat přímý zásah proti daňovému subjektu, tak jak je vyžadováno podmínkou číslo 5. Tento zásah byl učiněn vůči V. U. Splněny přitom nejsou ani podmínky číslo 1 a 2, jelikož, a to ostatně vyplývá i ze samotné kasační stížnosti, zkrácen na svých právech by stěžovatel mohl být pouze na základě následných platebních výměrů, pokud by ty čerpaly z nezákonně získaných důkazů. Samotné získání těchto důkazů prostřednictvím místního šetření u třetí osoby takové přímé zkrácení na právech daňového subjektu nepředstavuje. Platební výměry samozřejmě soudně přezkoumatelné jsou.

[16] Krajský soud tedy správně posoudil, že nedošlo k naplnění podmínek ochrany podle § 82 a násl. s. ř. s., přestože se podrobněji zabýval pouze podmínkou jedinou, zatímco u ostatních se omezil na strohé konstatování o jejich nenaplnění.

[17] Za těchto okolností již nebylo možné zabývat se otázkou, proti které míří podstata kasační námitky, totiž zda a za jakých okolností zákon o správě daní a poplatků povoloval provést místní šetření v obydlích třetích osob i přes jejich nesouhlas.

[18] Námitky stěžovatele jsou nedůvodné.

V.
Závěr a náklady řízení

[19] Stěžovatel se svými námitkami neuspěl. Nejvyšší správní soud proto zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou.

[20] O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto v souladu s § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel, který v tomto řízení úspěch neměl, nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému žádné náklady v řízení o kasační stížnosti nevznikly, proto mu soud náhradu nákladů řízení nepřiznal.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 11. července 2012

JUDr. Marie Žišková
předsedkyně senátu